Året Var

Året Var DHF:s FÖRTECKNING ÖVER ÅRTAL I DALARÖS HISTORIA har tagits fram med hjälp av uppgifter tagna ur litteratur som berör Dalarö, sökning via Internet och med hjälp av boende på Dalarö.

Detta är en fördjupning av händelsen år

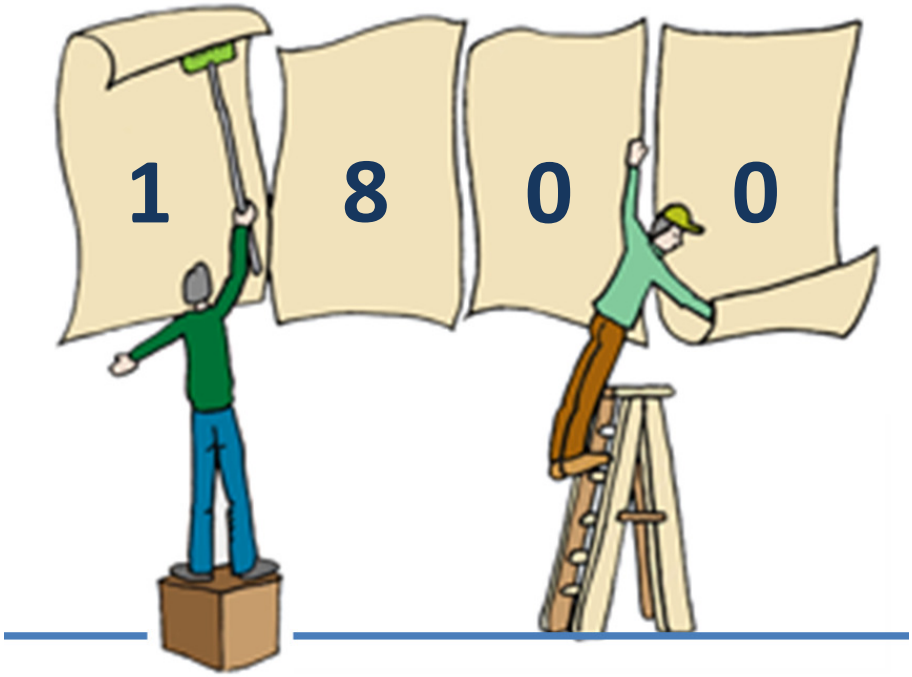

Se nästkommande sidor

1800.

På 1800-talet väcks Dalarös krav på att här ska finnas läkare, apotekare, brandstodsföreningar och handelsbodar.

Men det dröjde många år innan kraven tillgodosågs.

Läkare:
I början av 1800-talet fanns det cirka 200 läkare i Sverige.
Sjukvård i offentlig regi började sakta utvecklas under 1800-talet. Landstingen som bildades först 1862 och fick då det övergripande ansvaret för hälsovården.

Av de medikamenter som stod läkarna till buds under 1800-talets första hälft fastnar man gärna vid de ”heroiska” eller ”våldsamma” medlen som kvicksilver, svavel, bly och arsenik. 1800-talets provinsialläkare hade en svår uppgift. Verksamma mediciner var få, och läkarna måste kämpa lika mycket mot okunnighet och bristande hygien som mot sjukdomarna själva.
Under 1800-talet utvecklades havsbadandet. Till en början rådde det delade meningar om huruvida det var nyttigt eller inte med kallbad.

Apotek:
1855. ”På derom gjord ansökan, hvilken så väl af Dalarö församling som Konungens Befallningshafvande förordats, har Collegium d. 21 Jan. meddelat innehafvaren af apotheket Phoenix i Stockholm J. Keyser tillstånd att vid Dalarö tillsvidare tillhandahålla allmänheten medikamenter under den tid af året som denna ort af badgäster besökes, dock med skyldighet att läkemedlen tillredas af behörig och författningsenligt examinerad person; och har nyttan af denna åtgärd, enligt hvad sedermera inkomne rapporter utvisa, vunnit allmänt erkännande”.

Begreppet medikamentsförrådet på Dalarö fanns kvar till 1936, då det ändrades till filialapotek. Båda begreppen innebar att apoteket inte var självständigt, rätten att driva apoteket innehades av ägaren på ett annat apotek.
Se DHF:s redovisning A39 ”Medikamentförråd / Apotek på Dalarö 1855-1981”.

1869 tar Jarl Amal Wallentin Rosén över efter Jac Keyser och en föreståndare anställdes.
Var detta förråd låg är oklart.
Se även DHF:s redovisning SC116.

Brandskydd:
Bebyggelsen på Dalarö blev under andra hälften av 180O-talet ännu mer hopträngd, vilket medförde stor brandfara. I brandförsäkring nedsätts försäkringen till halva beloppet på grund av brandfaran. Brandtillsyn föreskrevs redan 1680, vilket innebär att någon hade till uppgift att nattetid gå runt i samhället. Brandstadgar upprättas för Dalarö 1874.

Första gången då man vet att det har tecknats brandförsäkringshandlingar för en byggnad på Dalarö är den 12:e juni 1869. Allmänna Brandförsäkringsverket lät värdera Gården nr 14 i Wägroten på Stora Dalarö (nuvarande Dalarö 2:3, Kommendantbostaden, Dvärgbacken 1) för 7 000 Riksdaler Riksmynt. På grund av den stora eldfaran i grannskapet nedsattes dock försäkringsvärdet och premien till halva beloppet.

Med erfarenheter från den stora branden på Dalarö 1890, då tjugosju hus blev lågornas rov, ställdes krav på förbättrat brandförsvar. En ny Brandordning fastställdes 1895 av dåtidens Länsstyrelse, kallad Landskansliet. Den första stadsplanen över Dalarö fastställs i konseljen 1899. Där bestämdes även om anläggning av brandgator till sjön. Idag finns 11 brandgator som ansluter till sjön, se DHF:s artikel A75.

Blandad info.

Provinsialläkaren på Dalarö år 1895, föreskrev champagne och konjak som stärkande medel mot diarré.

1832 var Charles Emil Hagdahl* karantänsläkare på Dalarö, juni-december.
Erik Gustaf Broman f. 1811 var garnisonsläkare på Dalarö.
Den första namngivna badhusläkaren var Gustaf Thollander, 1859.
1902 var d:r J. Ehinger badhusläkare.
1906 var A. Hiller badhusläkare.
Badhusläkaren Gustaf Tholander namngav en del vägar på Dalarö i mitten på 1800-talet.

Idun 1901: Varmbadhus för alla brukliga hälsofrämjande badformer såsom: spec. gyttjemassage och tallbarrsbad, gymnastik, massage, elektricitet. Tillfälle till hypnotisk behandling.
Öppet från den 10 juni. Läkare: e. provinsialläkaren J. Ehinger, adr. Dalarö, samt doktor A. Hiller Dalarö. Upplysningar om rum genom fröken I. Westenius Bokhandel, Dalarö.

Sedan 1797 har det varit ett krav med examen för att få utöva tandläkaryrket i Sverige. Organiserad tandvård började också komma under 1800-talet.
Sommarboenden Arvid Fredrik Ling**, f. 1877- d.1956 var tandläkare.
Tandläkarmottagning bedrev Seth Neuman på Dalarö 1975-2005.

Vid 1900-talets början fanns en populär sammanslutning som kallades Dalaröklubben. Den bestod till största delen av sommargäster och på programmet stod bl.a. teaterföreställningar och sommarfester. Initiativtagare till klubben var Dalarös badläkare, dr. Willner, som teaterdirektör fungerade tandläkare Ling*.

Kanske var det bättre tillgång till läkarvård på sommaren än på vintern. På sommaren fanns det tillgång till badhusläkare efter att badhuset byggts 1865 och ev. kunde man kanske konsultera en sommarboende läkare i akuta fall. Kanske fanns det bättre uppbackning med läkare för lotsar och tullare.

* Hagdahl, se DHF:s bildanalys 2493.
** Tandläkare Ling, se DHF:s medlemsblad Shimmyn mars 2012.